

اسلام انقلابی = انقلاب اسلامی

یکی از عواملی که باعث سردرگمی مردم می شود استفاده از کلماتی در ادبیات سیاسی و اجتماعی است که هیچ وقت معنایی که گوینده اراده کرده است به روشنی بیان نمی شود؛ در واقع این کار نوعی مغالطه است که یک کلمه‌ای که چند گونه معنا شده است را به کار برده شود ولی دقیقاً معلوم نشود که مراد کدام معنا است. با این کار فضا برای مشوش شدن اذهان مردم فراهم می‌شود.

دو گانه اسلام انقلابی یا انقلاب اسلامی

قبل از انقلاب اسلامی ایران که جریان کمونیست در کشور فعال بودند؛ افرادی با تفکر مذهبی نیز به این جریان جذب شدند و در واقع می‌خواستند تفکر مارکسیستی خودشان را به اسلام بچسبانند و بخش‌هایی از اسلام که مبارزه دعوت می‌کرد را به عنوان شاهد برداشت خودشان می‌آوردند برای تأیید کارهایشان؛ ولی در واقع آنان تفکر مارکسیستی داشتند و تفکر مبارزه را از مارکسیست گرفته بودند و این تفکر هدف آنان بود و از هر ابزاری می‌خواستند برای رسیدن به این هدف استفاده بکنند؛ به همین جهت به اسلام نیز به عنوان یک ابزار برای اندیشه مارکسیستی خود که همه چیز را در مبارزه می‌دید نگاه می‌کردند.

از همین رو بود که اندیشمند بزرگ انقلاب یعنی استاد شهید مرتضی مطهری (ره) به مبارزه با این دیدگاه التقاطی برآمدند و اینطور بیان می‌فرمایند:

«حرف من این است: حالا که مطرح شده است ما بر سر یک دوراهی قرار گرفته ایم. گفتیم که اسلام با انقلاب پیوند دارد، بذر انقلاب در اسلام وجود دارد. ولی ما مسلمانهای به اصطلاح انقلابی، ما که الان، هم مسلمانیم و هم معتقد به انقلاب، بر سر یک دوراهی قرار گرفته ایم و این دوراهی خیلی دقیق است یعنی در ابتدا تشخیص داده نمی‌شود که دو راه است اما واقعا دو راه است و تدریجا با یکدیگر زیاد فاصله می‌گیرند و آن این است که انقلاب اسلامی یا اسلام انقلابی؟ آینده ما چه باید باشد؟»

راه آینده‌ی ما راه انقلاب اسلامی باید باشد یا راه اسلام انقلابی؟ انقلاب اسلامی یعنی راهی که هدف اسلام و ارزشهای اسلامی است، انقلاب و مبارزه برای برقراری ارزشهای اسلامی است، یعنی مبارزه برای ما هدف نیست وسیله است، اسلام و ارزشهای اسلامی برای ما هدف است. ما انقلاب می‌کنیم برای ارزشهای اسلامی، مبارزه می‌کنیم برای ارزشهای اسلامی، پس هدف برای ما اسلام است، مبارزه و انقلاب برای ما وسیله است. اما عده‌ای میان انقلاب اسلامی و اسلام انقلابی اشتباه می‌کنند یعنی

برای آنها مبارزه و انقلاب هدف است، اسلام وسیله ای است برای مبارزه و انقلاب. نتیجه اش این است که از اسلام انتخاب می کنیم؛ هر چه از اسلام ما را در مسیر مبارزه قرار بدهد آن را قبول می کنیم و هر چه از اسلام - لاقلاً فکر کنیم - ما را در مسیر مبارزه قرار ندهد آن را از اسلام طرد می کنیم. آنوقت بر اساس این که ما اسلام را هدف و مبارزه و جهاد را وسیله ای برای برقراری ارزشهای اسلامی بدانیم یا مبارزه را هدف بدانیم تفسیرها از اسلام، انسان، توحید، تاریخ، جامعه و تفسیرها از آیات قرآن متضاد و متناقض می شود. آن که مبارزه را هدف می داند می گوید من همیشه باید در حال مبارزه باشم و اصلاً اسلام آمده برای مبارزه. نه، اسلام نیامده برای مبارزه، در اسلام عنصر مبارزه هست. اسلام خیلی دستورها آورده است یکی از آنها مبارزه است اما نه این که اسلام آمده فقط برای مبارزه و هدفی جز مبارزه ندارد. اسلام آمده برای این که بشریت را به سعادت برساند، یکی از وسایلی که در شرایط خاص از آن وسایل استفاده می کند مبارزه است.»^۱

اسلام انقلابی همان انقلاب اسلامی

اسلام انقلابی در کلام امام خمینی (ره)

با پیروزی انقلاب اسلامی و شروع دوران امام خمینی (ره) دو قطبی شرق و غرب در هم شکست و قطبی جدید به اسم انقلاب اسلامی ایران که حامی مستضعفین و پابرهنگان جهان بود ایجاد شد و شلاق‌های چند صد ساله مستکبرین بر تن دین و دیانت را پاسخی دندان شکن داد و نشان داد که دین افیون توده‌ها نیست بلکه دین است که می‌تواند سعادت واقعی دنیا و آخرت انسان را تأمین بکند.

از اولین اتفاقاتی که بعد از انقلاب افتاد فروپاشی شوروی به عنوان بلوک شرق و منشأ پمپاژ اندیشه کمونیستی به دنیا، بود. فروپاشی ای که امام امت صدای شکستن استخوان‌هایش را جلو جلو شنیده بودند و تذکر هم داده بودند.

« حضرت آقای گورباچف؛ ... از شما جداً می‌خواهم که در شکستن دیوارهای خیالات مارکسیسم، گرفتار زندان غرب و شیطان بزرگ نشوید. امیدوارم افتخار واقعی این مطلب را پیدا کنید که آخرین لایه‌های پوسیده هفتاد سال کژی جهان کمونیسم را از چهره تاریخ و کشور خود بزدايید. امروز دیگر دولت‌های همسو با شما که دلشان برای وطن و مردمشان می‌تپد هرگز حاضر نخواهند شد بیش از این منابع زیرزمینی و رو زمینی کشورشان را برای اثبات موفقیت کمونیسم، که صدای شکستن استخوان‌هایش هم به گوش فرزندان‌شان رسیده است، مصرف کنند.»^۲

در واقع با از بین رفتن منبع پمپاژ این اندیشه و از بین رفتن جریان التقاطی حاصل از این اندیشه که در ایران شکل گرفته بود؛ فرصت برای احیای معنای صحیح این واژه ایجاد شده بود؛ اولین کسی هم که این واژه «اسلام

^۱ مجموعه آثار شهید مطهری . ج ۲۴، ص: ۱۷۳

^۲ صحیفه امام، ج ۲۱، ص: ۲۲۲-۲۲۱ [پیام به آقای میخائیل گورباچف(دعوت به اسلام و پیش‌بینی شکست کمونیسم)]

انقلابی» را مطرح فرمودند خود حضرت امام (ره) بودند؛ آن هم درست در مقابل کسانی که ادعای اسلام انقلابی را داشتند. حضرت امام در ۶ تیرماه ۱۳۶۱ در پیامی که به مناسبت سالروز شهدای هفت تیر صادر می‌کنند؛ اینچنین می‌فرمایند:

«یُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّأ أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ [سوره توبه، آیه ۳۲]. مگر شهدای بزرگوار هفتم تیر در مجاهدات سرسختانه خود و فداکاری بیدریغ در راه هدف چه می‌خواستند جز پیروزی انقلاب و سرنگونی پرچم شیطانی کفر و نفاق، و جز افتادن ماسک ریا و تزویر چهره‌های کریه و ددمنشانه به صورت خلقی و اسلامی؟ چه بسا اگر این شهدای دلاورانه واقع نمی‌شد، آنان با همان خوی شیطانی و با ظاهری فریبنده در صحنه بازیهای سیاسی باقی می‌ماندند و بی‌امان ضربه‌های خویش را به انقلاب و فرزندان راستین آن وارد می‌کردند و برای اسلام و مسلمانان مظلوم سنگ راه می‌شدند و با ضربه نهایی امریکا و دیگر ابرقدرتها جمهوری را شکست می‌دادند، یا لا اقل پیروزی را به عقب رانده و راه را طولانی می‌کردند، ولی این فاجعه غمناک و شهدای پی در پی به پیروزی اسلام انقلابی سرعت بخشید.»^۳

روشن است که قاتلان شهدای عزیز هفت تیر همان کسانی هستند که شهید مطهری را نیز به به شهادت رساندند و همان تفکری است که شهید مطهری به عنوان اسلام انقلابی از آن یاد می‌کند. ولی حضرت امام برای احیای این واژه مقدس که به حق برانزده این گروه التقاطی نبود و به حق برانزده انقلاب عزیز خودشان بود درست در مناسبتی که عاملان آن خود این گروه هستند از این واژه استفاده می‌کند تا آن را احیاء بکنند. در پیا مشهور «منشور روحانیت» نیز امام بعد از شمردن برکات جنگ ۸ ساله و دفاع مقدس مهمترین دستاورد جنگ را استمرار روح اسلام انقلابی معرفی می‌کنند.

«حتی در جنگ پیروزی از آن ملت ما گردید و دشمنان در تحمیل آن همه خسارات چیزی به دست نیاوردند. البته اگر همه علل و اسباب را در اختیار داشتیم در جنگ به اهداف بلندتر و بالاتری می‌نگریستیم و می‌رسیدیم ولی این بدان معنا نیست که در هدف اساسی خود که همان دفع تجاوز و اثبات صلابت اسلام بود مغلوب خصم شده‌ایم. هر روز ما در جنگ برکتی داشته‌ایم که در همه صحنه‌ها از آن بهره جسته‌ایم. ما انقلابمان را در جنگ به جهان صادر نموده‌ایم، ما مظلومیت خویش و ستم متجاوزان را در جنگ ثابت نموده‌ایم، ما در جنگ، پرده از چهره تزویر جهانخواران کنار زدیم، ما در جنگ، دوستان و دشمنانمان را شناخته‌ایم، ما در جنگ به این نتیجه رسیده‌ایم که باید روی پای خودمان بایستیم، ما در جنگ ابهت دو ابرقدرت شرق و غرب را شکستیم، ما در جنگ ریشه‌های انقلاب پر بار اسلامی‌مان را محکم کردیم، ما در جنگ حس برادری و وطن دوستی را در نهاد یکایک مردمان بارور کردیم، ما در جنگ به مردم جهان و خصوصاً مردم منطقه نشان دادیم که علیه تمامی

^۳ صحیفه امام ج ۱۶ ص ۳۶۲ پیام به ملت ایران در سالروز فاجعه هفتم تیر (تجلیل از شهدا - استقامت ملت)

قدرتها و ابرقدرتها سالیان سال می‌توان مبارزه کرد، جنگ ما کمک به افغانستان را به دنبال داشت، جنگ ما فتح فلسطین را به دنبال خواهد داشت، جنگ ما موجب شد که تمامی سردمداران نظامهای فاسد در مقابل اسلام احساس ذلت کنند، جنگ ما بیداری پاکستان و هندوستان را به دنبال داشت، تنها در جنگ بود که صنایع نظامی ما از رشد آن چنانی برخوردار شد و از همه اینها **مهمتر استمرار روح اسلام انقلابی در پرتو جنگ تحقق یافت.**^۴

اسلام انقلابی در کلام رهبر معظم انقلاب

رهبری معظم انقلاب حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) نیز این روش امام را ادامه دادند؛ ایشان با تبیین اسلام انقلابی آن را مساوی با اسلام ناب محمدی (ص) و اسلامی حقیقی می‌دانند و در واقع اسلام انقلابی در نگاه ایشان نیز همانند حضرت امام همان انقلاب اسلامی و خوانش حقیقی از اسلام است که توسط امام خمینی (ره) ارائه شده است.

این ادبیات مساوی گرفتن اسلام انقلابی و انقلاب اسلامی و اسلام ناب محمدی (ره) به وفور در بیانات ایشان دیده می‌شود، که پرداختن تفصیلی به آن‌ها خارج از حوصله این نوشتار کوتاه است. به عنوان مثال چند نمونه را ذکر می‌کنیم.

«ما هرچه داریم، به برکت **اسلام ناب و اسلام انقلابی** است؛ اسلامی که به فکر طبقات مستضعف و محروم است، نه اسلامی که در خدمت قدرتمندان و اغنیاست. بله، در دنیا کسان دیگری هستند که ادعای اسلام می‌کنند؛ اما اسلام آن‌ها اسلام محمد نیست؛ اسلام ابو جهل و ابو لهب است؛ اسلام امریکا است ... ما آن اسلام را قبول نداریم. اسلامی که رسول اکرم و اولیای الهی برای آن جان دادند و حسین بن علی (ع) خون خود و عزیزانش را در راه آن نثار کرد، اسلامی که امام بزرگوار ما عمرش را در دعوت به آن گذراند، اسلام ضعفا و طبقات پابرنه، اسلامی که به پایین‌دست‌های جامعه، قدرت و عزت و آقایی می‌دهد و آن‌ها را از ذلت و مسکنت خارج می‌کند، اسلامی که زورگویان و قلدران و قدرتمندان ظالم را از سریر قدرت به زیر می‌کشد که در دنیا می‌بینید و دیدید که محمد رضا و خاندان منحوس پهلوی را به زیر کشید آن اسلام مورد نظر ماست.»^۵

«دوازده سال است که دستگاه‌های استکبار، با همه‌ی وسایل میسور برای خودشان، در مقابله‌ی با

اسلام انقلابی و انقلاب اسلامی، به میدان آمده‌اند»^۶

^۴ صحیفه امام ج ۲۱ ص ۲۸۳ پیام (منشور روحانیت) به روحانیون، مراجع، مدرسین، طلاب و ائمه جمعه و جماعات (منشور روحانیت)

^۵ بیانات / سال ۱۳۶۹ / (۰۲ / ۰۱ / ۱۳۶۹) سخنرانی در اجتماع بزرگ مردم مشهد و زائران حضرت رضاع

^۶ بیانات / سال ۱۳۶۹ / (۱۷ / ۱۱ / ۱۳۶۹) سخنرانی در دیدار با میهمانان خارجی شرکت‌کننده در مراسم دهه‌ی فجر

«ما می‌دانیم که استکبار و شیطان بزرگ، با اسلام، آن هم **اسلام انقلابی**، آشتی نخواهد کرد.»^۷

«تنها چیزی که بشریت را از دست این گرگ‌های خونخوار و آدمی‌خوار نجات می‌دهد، **اسلام انقلابی** است.»^۸

«شما دیدید که رژیم عراق در جنگ هشت‌ساله‌اش با ما، از سلاح روسی و امریکایی و فرانسوی و انگلیسی و برزیلی و از همه‌ی نقاط عالم توانست استفاده کند. یعنی همه به او کمک کردند؛ همه علیه ایران اسلامی، پشت سر او قرار گرفتند؛ همه با ایران در حال خصومت و محاربه بودند و این دو ابرقدرت، در مقابل **اسلام انقلابی**، به جد با یکدیگر همکاری داشتند. اما امام یک‌لحظه دچار تردید نشد؛ چون به راه خود ایمان داشت؛ به خدا متکی بود و به این ملت باور داشت. ملت هم امام خود را قبول داشت؛ او را شناخته بود و پشت سرش ایستاده بود.»^۹

«ما امروز در باره‌ی **امام بزرگوارمان** باید عرض کنیم که او **اسلام انقلابی مجسم**، اسلام ناب مجسم در زندگی و اخلاق و احساسات و تصمیم‌گیری‌ها و نیز فانی برای خدا بود. خدای متعال هم به او پاداش داد. کاری که به دست این بزرگوار در این دوران انجام گرفت، کاری بی‌نظیر بود. بعد از کار پیامبران اولوالعزم، کسی چنین حرکت عظیمی انجام نداده بود.»^{۱۰}

«صدا و سیما را دانشگاهی برای تدریس اصول **اسلام انقلابی** بدانید. برداشت ما از صدا و سیما این است. امام که فرمودند «دانشگاه»، در دانشگاه چیزی تدریس می‌شود؛ در این دانشگاه چه چیزی می‌خواهد تدریس بشود؟ آنچه که در این دانشگاه تدریس می‌شود، عبارت از پیامها، پایه‌ها، مفاهیم و درسهای اسلام ناب و اسلام انقلابی و اسلام واقعی است. این، آن چیزی است که در صدا و سیما ایده‌آل است.»^{۱۱}

«ستون این خیمه‌ی عظیم، ایمان است؛ ایمان به آن حقیقت درخشنده‌ای که چنین معجزه‌ای را می‌کند. ایمان به **اسلام انقلابی و اسلام ناب محمدی**. دشمن هم این را فهمید. از روز اول، دشمن این را فهمید و تلاش کرد بلکه بتواند این ایمان را متزلزل کند.»^{۱۲}

^۷ بیانات / سال ۱۳۶۹ / (۱۹ / ۱۰ / ۱۳۶۹) سخنرانی در دیدار با فضلا، طلاب و اقشار مختلف مردم قم، به مناسبت سالگرد قیام نوزدهم دی‌ماه

^۸ بیانات / سال ۱۳۶۹ / (۱۰ / ۱۱ / ۱۳۶۹) سخنرانی در دیدار با اقشار مختلف مردم و مسئولان و کارگزاران نظام جمهوری اسلامی ایران، در سالروز میلاد

حضرت علی(ع)

^۹ بیانات / سال ۱۳۷۱ / (۱۳ / ۰۳ / ۱۳۷۱) بیانات در دیدار مهمانان خارجی شرکت‌کننده در مراسم سالگرد ارتحال حضرت امام(ره)

^{۱۰} بیانات / سال ۱۳۶۹ / (۱۴ / ۰۳ / ۱۳۶۹) سخنرانی در مراسم اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی(ره)

^{۱۱} بیانات / سال ۱۳۶۹ / (۰۷ / ۰۵ / ۱۳۶۹) بیانات در دیدار با مسئولان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

^{۱۲} بیانات / سال ۱۳۷۷ / (۱۵ / ۰۷ / ۱۳۷۷) بیانات در دیدار جمعی از جهادگران جهاد سازندگی

«شما هم قدر این مسئولین خدمتگزار را بدانید. با این اتحاد و همدستی ملت و مسئولان است که ایران عزیز ما خواهد توانست به آن اهدافی که **اسلام انقلابی و اسلام ناب** ترسیم کرده است، خود را برساند.»^{۱۳}

«در زمینه‌ی دیپلماسی، فعالیتهای خوبی دارد انجام می‌گیرد. دیپلماسی ما باید با **روحیه‌ی انقلاب** همراه باشد- **یعنی اسلام انقلابی** - این است که به ما بُرش می‌دهد. امروز ملت‌های منطقه از جمهوری اسلامی خوششان می‌آید، به خاطر موضع مستقل اسلامی شجاعانه‌اش؛ این باید محفوظ باشد.»^{۱۴}

نتیجه گیری

از مجموع بیانات امام و رهبری و بیانی که شهید مطهری داشتند به وضوح روشن است که اسلام انقلابی به دو معنا مراد شده است و شهید مطهری زمانی که در برابر حملات گروه‌های التقاطی مارکسیستی قرار داشتند که اسلام را ابزاری برای مبارزه می‌دانستند چنین واکنشی نشان می‌دهند، ولی در واقع و حقیقت اسلام انقلابی وصفی است برای اندیشه امام و ثمره و ارث امام یعنی انقلاب اسلامی که بعد از اینکه تفکر التقاطی مارکسیستی از بین رفت رهبران انقلاب سعی کردن که این واژه را احیاء بکنند و برای اندیشه واقعی اسلام انقلابی یعنی انقلاب اسلامی استعمال بکنند.

اما اینکه عده‌ای این روزها با چه هدفی بدون اینکه معنای مورد نظرشان را از اسلام انقلابی بیان بکنند و یا به تلاش‌های امام و رهبری در جهت استعمال حقیقی این واژه در معنای حقیقی آن توجهی بکنند؛ به کار می‌برند، جای تأمل دارد! خصوصاً با عنایت به اینکه شهید مطهری این واژه را در مقابل مارکسیست‌هایی که ادعای مسلمان بودن می‌کردند به کار گرفت و امروز ما اساساً چنین جریان را نداریم.

آیا قرار است انگ مارکسیست بودن به بقیه‌ی انگ‌هایی که بر پیشانی منتقدین این جریان خورده است نیز اضافه بشود؟!

عقیل رضانسب

طلبه مدرسه مبارکه معصومیه (س) - قم - ۱۳۹۵/۰۲/۱۶

^{۱۳} بیانات / سال ۱۳۸۸ / (۲۸ / ۰۲ / ۱۳۸۸) بیانات در دیدار مردم بیجار

^{۱۴} بیانات / سال ۱۳۹۱ / (۰۲ / ۰۶ / ۱۳۹۱) بیانات در دیدار رئیس جمهوری و اعضای هیئت دولت